

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΩΝ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ**

Ιερισσός Χαλκιδικής, ΤΚ 63075
antigoldgr.org, mailbox@antigoldgr.org

ΑΝΑΦΟΡΑ

ΠΡΟΣ:

Την Ειδική Γραμματεία Σώματος Επιθεωρητών-
Ελεγκτών ΥΠΕΝ

- Γραφείο Ειδικού Γραμματέα κ. Δ. Δερματά
- Σώμα Επιθεώρησης Βορείου Ελλάδος
Υπόψη Δ/ντριας κας Σ. Χριστοφόρου
- Τμήμα Επιθεώρησης Μεταλλείων
Υπόψη Προϊσταμένου κ. Γ. Σαρρή

ΘΕΜΑ: “Διακοπή των εργασιών εξόρυξης κάτω από τον οικισμό Στρατονίκης (μεταλλείο Μαύρων Πετρών)”

Ιερισσός, Παρασκευή 15 Μαρτίου 2019

Σχετικά με το ζήτημα των **επικίνδυνων** καθιζήσεων και ρωγματώσεων που παρατηρούνται στον οικισμό Στρατονίκης, θα θέλαμε να επισημάνουμε τα εξής:

A. ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ

- Ιστορικά ντοκουμέντα μαρτυρούν την ύπαρξη υπόγειας μεταλλευτικής δραστηριότητας στον Ίσβορο (Στρατονίκη) τουλάχιστον από τις αρχές του 20ου αιώνα. Στις 15 Μαΐου 1900, ο πρόεδρος του Ίσβολου διαμαρτύρεται προς τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως για ζημιές που υπέστησαν κατοικίες στον Ίσβορο από την εξόρυξη μεταλλεύματος κάτω από το χωριό.: *«Σφοδρώς κινούνται οι κάτοικοι κατά της διαληφθείσης εκμεταλλευτικής εταιρείας [...] ένεκεν των υπογείων ανασκαφών προς εξαγωγής»*. (Αρχείο Ιεράς Μητρόπολης Θεσσαλονίκης –11 Β΄ Ιερισσού και Αγίου Όρους). Από το 1920, η υπόγεια εκμετάλλευση στον Ίσβορο διενεργείται από την Α.Ε.Ε.Χ.Π.&Λ. (σχετ. 1).

- **1993:** Οι μεταλλειολόγοι μηχανικοί Μπιμπίλας, Κουγιουρούκης και Μηλιούδης, ανώτερα στελέχη των Μεταλλείων Κασσάνδρας της Α.Ε.Ε.Χ.Π.&Λ., μετά από αυτοψία στο μεταλλείο

Μαύρων Πετρών αποφασίζουν τη διακοπή όλων των εργασιών, λόγω του κινδύνου για καταστροφές περιουσιών και απώλεια ζωών στη Στρατονίκη.

- **Ιούνιος 1995:** Η TVX GOLD υποβάλλει στο ΥΠΕΘΟ Επενδυτικό Σχέδιο και Τεχνικοοικονομική Μελέτη για την “Εκσυγχρονισμό των Εγκαταστάσεων Μεταλλείων Κασσάνδρας και την Ίδρυση Μονάδας Παραγωγής Χρυσού στο Νομό Χαλκιδικής” με μελετήτρια την εταιρεία συμβούλων μηχανικών RACE A.E. για την υπαγωγή της επένδυσης στο ν.1892/1990.

Στην παρ. 6.2.4 “Έλεγχος καθίζησης στο Στρατώνι” περιγράφονται οι καθιζήσεις “στις Μαύρες Πέτρες και γενικά στην περιοχή της Κοινότητας Στρατωνίου (Στρατονίκης)”. Αναφέρεται συγκεκριμένα: «Πειδή μερικές από τις στοές πάνω από το επίπεδο 216 εκτείνονται κάτω από τα όρια ακόμα και της κατοικούμενης περιοχής του Στρατωνίου (Στρατονίκης) υπάρχει σημαντικός κίνδυνος ότι η οποιαδήποτε περαιτέρω μεταλλευτική δραστηριότητα σε αυτή την περιοχή μπορεί να οδηγήσει σε πολύ μεγάλη καταστροφή περιουσιών ή ακόμα και να θέσει σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές» (σχετ. 2).

- Το **Μάρτιο 2000**, η TVX ανακοινώνει στα ξένα χρηματιστήρια ότι: “το μεταλλείο Μαύρων Πετρών θα βγει από την κατάσταση συντήρησης (care and maintenance) και μετά από ένα πρόγραμμα ανάπτυξης διάρκειας 7 μηνών, θα παρέχει το μεγαλύτερο μέρος της τροφοδοσίας του εργοστασίου εμπλουτισμού του Στρατωνίου, ξεκινώντας από το 2001”. (σχετ. 3).

- **2001:** Με επιστολή του προς τους κατοίκους της Στρατονίκης, ο επί δεκαετίες Γενικός Διευθυντής των μεταλλείων της Α.Ε.Ε.Χ.Π.&Λ. κ. Κοκκώνης επισημαίνει ότι «θα είναι εγκληματικό εγχείρημα η τυχόν επαναλειτουργία της εξόρυξης κάτω από τη Στρατονίκη». Παρόλα αυτά εξόρυξη ξεκινά, παράνομα και σιωπηρά. **Ήδη από το πρώτο εξάμηνο του 2001 και ενώ η TVX αρνείται ότι εξορύσσει κάτω από τον οικισμό, εμφανίζονται οι πρώτες ρωγμές σε τοίχους και πλακόστρωτα δάπεδα σε σπίτια, στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου και στο Δημοτικό Σχολείο.**

- **Σεπτέμβριος 2001:** Κατόπιν αιτήματος των κατοίκων, η Νομαρχία Χαλκιδικής στέλνει κλιμάκιο τοπογράφων μηχανικών για έρευνα των σημείων εξόρυξης και διαπιστώνεται ότι τόσο η παραγωγική όσο και η ερευνητική στοά της TVX βρίσκονται κάτω από τον οικισμό.

- Στις **22.10.2001**, ο Νομάρχης Χαλκιδικής Β. Βασιλάκης κοινοποιεί τα αποτελέσματα της έρευνας της Τοπογραφικής Υπηρεσίας στο Νομαρχιακό Σύμβουλο από τη Στρατονίκη Ι. Χασάπη. Και συνεχίζει: “Παρακαλείται η TVX στην οποία κοινοποιείται η παρούσα, να σταματήσει αμέσως κάθε δραστηριότητα, παραγωγική ή ερευνητική μέχρι να συμφωνήσουν οι Τοπικές Αρχές. Μέχρι τότε, να μη προβεί σε καμία μεταλλευτική δραστηριότητα στις συγκεκριμένες περιοχές κάτω από το χωριό. Μπορεί να στραφεί ανατολικότερα ή οπουδήποτε αλλού αλλά όχι κάτω από τη Στρατονίκη” (σχετ. 4).

- Τον **Μάρτιο 2002** οι κάτοικοι καταγγέλλουν την εμφάνιση βαθιών οπών (sinkholes), χαρακτηριστικό καθιζήσεων, σε σημεία του χωριού. Η Επιθεώρηση Μεταλλείων Βορείου Ελλάδος διενεργεί αυτοψία και στις 19-4-2002 ενημερώνει το ΥΠ.ΑΝ. ζητώντας την σύνταξη Μελέτης Τεχνικής Γεωλογίας.

- Στις **5-1-2002** αποστέλλεται εξώδικη διαμαρτυρία κατά της TVX και του ΥΠ.ΑΝ την οποία υπογράφουν 675 κάτοικοι του χωριού.

- Στις **11.02.2002** η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της Νομαρχίας Χαλκιδικής διαπιστώνει ρωγμές σε 24 σπίτια της Στρατονίκης και παρατηρεί: “Σε ο,τι αφορά την γένεση ή την διεύρυνση

υφιστάμενων κατακόρυφων ρηγματώσεων ως αιτία δεν μπορεί να αποκλειστεί η ανάπτυξη και διάδοση κραδασμών και μικροδονήσεων από τις εκρήξεις που προκαλούνται για τη διάνοιξη των στοών, σε συνδυασμό με τη μεγάλη ηλικία των κατασκευών και την ψαθυρότητα των υλικών κατασκευής” (σχετ. 5).

- Επίσης, το **2002**, κατόπιν εντολής του Ειρηνοδικείου Αρναίας, το ΙΤΣΑΚ εξέτασε 24 σπίτια του οικισμού Στρατονίκης και διαπίστωσε ότι: “Σχεδόν όλα τα κτίρια που εξετάστηκαν έφεραν βλάβες, ... Δεν κατέστη δυνατή η άμεση συσχέτιση βλαβών με τη λειτουργία του μεταλλείου, χωρίς ωστόσο και να αποκλείεται αυτή η περίπτωση” (έγγραφο ΙΤΣΑΚ 95οικ./28.01.2009: “Πρόταση Ερευνητικού Προγράμματος” προς το Δήμο Αριστοτέλη)

- Στις **15.04.2003** με ΕΠΕΙΓΟΝ έγγραφό της προς τη Διεύθυνση Μεταλλευτικών και Βιομηχανικών Ορυκτών (ΔΜΒΟ/ΥΠΑΝ), η Επιθεώρηση Μεταλλείων Β. Ελλάδος επιβεβαιώνει τα “φαινόμενα” των ρωγματώσεων στη Στρατονίκη και επισημαίνει: “Με βάση τα παραπάνω και με δεδομένο ότι δεν πρόκειται για μεμονωμένο περιστατικό, θεωρούμε απαραίτητη την πλήρη τεχνικογεωλογική διερεύνηση των φαινομένων στην ευρύτερη περιοχή του Δ.Δ. Στρατονίκης από την αρμόδια διεύθυνση του ΙΓΜΕ, προκειμένου να προσδιοριστούν πλήρως τα αίτια στα οποία οφείλονται οι εκδηλώσεις των φαινομένων στην επιφάνεια του εδάφους στην περιοχή του Δ.Δ. Στρατονίκης και να προταθούν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία του οικισμού. Ο Δήμος Σταγείρων-Ακάνθου σε συνεργασία με τη Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών της Ν.Α. Χαλκιδικής στους οποίους κοινοποιείται το παρόν, παρακαλούμε να λάβουν άμεσα τα απαραίτητα μέτρα για την αποφυγή τυχόν ατυχημάτων στην περιοχή εκδήλωσης των φαινομένων” (σχετ. 6).

- Με την ΚΥΑ 143088/11.04.2005 και την Απόφαση Έγκρισης Τεχνικής Μελέτης Δ8-Α/Φ.4.49.13/16547/7.9.2005 εγκρίθηκε η επαναλειτουργία της εξόρυξης από τη νέα εκμεταλλεύτρια εταιρεία ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΡΥΣΟΣ και τα φαινόμενα στη Στρατονίκη άρχισαν να επιδεινώνονται. Επισημαίνουμε ειδικά ότι τόσο η ΚΥΑ 143088/11.04.2005 όσο και η 127908/12.07.2010 “παράταση ισχύος” της επέβαλαν περιορισμό στη χρήση εκρηκτικών στο μεταλλείο των Μαύρων Πετρών το πολύ έως το 30% της συνολικής εξόρυξης (μετάλλευμα και στείρα).

- Στις **22-6-2006** οι κάτοικοι της Στρατονίκης καταθέτουν αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για παραβάσεις του Κοινοτικού Δικαίου κατά την αδειοδότηση λειτουργίας του μεταλλείου στη Στρατονίκη, συμπεριλαμβάνοντας το θέμα των επιπτώσεων της εξόρυξης στο δομημένο οικισμό.

- Με την από **11.03.2008** ΑΝΑΦΟΡΑ τους προς την Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου Σταγείρων-Ακάνθου, 25 κάτοικοι της Στρατονίκης αναφέρουν τα εξής: “Τις τελευταίες ημέρες το φαινόμενο έχει γίνει ιδιαίτερα έντονο ενώ ταυτόχρονα παρατηρήθηκαν νέες ρωγματώσεις σε σπίτια μιας συγκεκριμένης περιοχής του χωριού” (σχετ. 7).

- Το **28.1.2009**, ΙΤΣΑΚ και ΙΓΜΕ αποστέλλουν από κοινού Πρόταση Ερευνητικού Προγράμματος για την «Αποτίμηση της συμπεριφοράς κτιριακών κατασκευών του δημοτικού διαμερίσματος Στρατονίκης λόγω λειτουργίας των μεταλλείων», με συνεργαζόμενους φορείς το ΑΠΘ και το ΔΠΘ και χρηματοδότη το Δήμο.

- Στις συνεχείς καταγγελίες των κατοίκων για συστηματική παραβίαση του όρου περί περιορισμού των εκρηκτικών στο 30% και για ζημίες στα σπίτια τους, η στερεότυπη απάντηση της αρμόδιας ΔΜΒΟ/ΥΠΕΚΑ είναι ότι όλα έχουν καλώς. Χαρακτηριστική είναι η από **29.03.2010** απάντηση του

τότε Υφυπουργού Μανιάτη σε καταγγελία του Προέδρου του ΠΜΔ Τ. Παπαγεωργίου και 17 κατοίκων της Στρατονίκης (σχετ. 8).

- Με την ΚΥΑ ΕΠΟ 201745/2011 επανήλθε στη “νομιμότητα” η παράνομη από τις 11.04.2005 εξόρυξη αποκλειστικά με εκρηκτικά.

- Από την κοινή σύσκεψη αρμόδιων υπηρεσιών και Δήμου Αριστοτέλη που έγινε στις **22.7.2016** στα γραφεία του Τμήματος Επιθεώρησης Μεταλλείων (ΤΕΜ) στη Θεσσαλονίκη προέκυψε ότι είναι κοινή διαπίστωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων ότι *«το φαινόμενο των ρωγματώσεων σε κτίρια, οδικό δίκτυο και κοινόχρηστους χώρους του οικισμού Στρατονίκης βρίσκεται σε εξέλιξη και μάλιστα φαίνεται να επιδεινώνεται»* (σχετ. 11).

- Με το από **12.6.2017** έγγραφό της, το ΤΕΜ δίνει εντολές στην Ελληνικός Χρυσός για τη διερεύνηση και εξεύρεση των γενεσιουργών αιτιών των φαινομένων ρωγματώσεων και μετατοπίσεων στον οικισμό Στρατονίκης.

- Ενάμιση χρόνο αργότερα, στις **21.9.2018**, με νέο έγγραφό του προς την Ελληνικός Χρυσός, το ΤΕΜ διαπιστώνει ότι: *“Οι αστοχίες είναι διάσπαρτες σε όλη την οικιστική περιοχή, επηρεάζοντας κτίρια, οδικό, υδρευτικό και αποχετευτικό δίκτυο και σε σχέση με την προηγούμενη μελέτη του ΙΓΜΕ (Αρβανιτίδης κ.α. 2008) τα φαινόμενα εξακολουθούν να εξελίσσονται”*.

Και αφού από τις προηγούμενες εντολές προς την εταιρεία καμμία δεν υλοποιήθηκε, δίνονται νέες εντολές: *«Θα πρέπει να συνεργαστείτε με το ΙΓΜΕ, στην υλοποίηση των προτεινόμενων μέτρων, ώστε να επισπευστούν οι διαδικασίες για την όσο το δυνατό ταχύτερη αντιμετώπιση του φαινομένου...»*

Στο Δήμο Αριστοτέλη, στον οποίο κοινοποιείται το παρόν, επισημαίνουμε ότι, από τις εργασίες καταγραφής των ζημιών σε κτίσματα του οικισμού Στρατονίκης που έγινε από την ΥΑΣΒΕ, προέκυψε η ύπαρξη κτισμάτων με «Σοβαρές ρωγμές – Έντονες ρωγμές», καθώς και κτίσματα που φέρουν «ρωγμές στην τοιχοποιία». Για το λόγο αυτό και ανεξάρτητα των εργασιών παρακολούθησης και αντιμετώπισης της εξέλιξης του φαινομένου των ρωγματώσεων, θα πρέπει να λάβετε όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ασφάλεια των κατοίκων του οικισμού”).

Είναι εντυπωσιακό το ότι αυτό το έγγραφο είναι σχεδόν πανομοιότυπο με εκείνο της Επιθεώρησης Μεταλλείων του 2003 που επίσης διαπίστωνε κινδύνους για την ασφάλεια των κατοίκων, δεκαπέντε χρόνια πριν!

- Στη Λαϊκή Συνέλευση που έγινε στη Στρατονίκη στις 22.9.2018, ο πρόεδρος του Τοπικού Συμβουλίου Ι. Μαρκογιαννάκης δήλωσε ότι πάνω από 200 σπίτια σε όλη την έκταση του οικισμού έχουν ρωγμές.

Τα παραπάνω είναι ορισμένα μόνο από τα γεγονότα των τελευταίων 18 χρόνων που φανερώνουν ότι το “φαινόμενο” των καθιζήσεων και ρωγματώσεων στη Στρατονίκη πρωτοεμφανίσθηκε αμέσως μετά την επαναλειτουργία της εξόρυξης κάτω από τον οικισμό από την TVX τον Ιανουάριο 2001. Έκτοτε δε, συνεχίζεται επιδεινούμενο, υπό την Ελληνικός Χρυσός.

B. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Κατά τον ισχύοντα Κανονισμό Μεταλλευτικών και Λατομικών Εργασιών (Κ.Μ.Λ.Ε., 2011):

Άρθρο 3: Κρατικός έλεγχος

Παρ. 1: Ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων του παρόντος Κανονισμού, ασκείται από την αρμόδια Επιθεώρηση Μεταλλείων, η οποία στελεχώνεται κατάλληλα και εξοπλίζεται με την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή, ώστε να δύναται να επιτελέσει το έργο αυτό. Η Επιθεώρηση Μεταλλείων οφείλει να επιθεωρεί όλα τα έργα, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. δ, στα οποία εκτελούνται μεταλλευτικές και λατομικές εργασίες, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 2 παρ. γ, να δίνει τις κατάλληλες εντολές και να επιβάλλει, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, τις από το Νόμο προβλεπόμενες κυρώσεις.

Ειδικότερα σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, ο έλεγχος αυτός διενεργείται και από τις καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες (Επιθεωρητές Περιβάλλοντος, Κλιμάκια Ελέγχου Περιβάλλοντος κ.λ.π.).

Παρ. 3: Ο ελεγκτής μηχανικός, έχει δικαίωμα να ελέγχει όλα τα στοιχεία του έργου που σχετίζονται με τις μεταλλευτικές ή λατομικές εργασίες, την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων, την προστασία του περιβάλλοντος κ.λ.π., καθώς και να λαμβάνει, άμεσα, αντίγραφα όλων των σχετικών εγγράφων ή σχεδίων του έργου.

Παρ. 4: Η Επιθεώρηση Μεταλλείων, έχει δικαίωμα να δίνει εντολές και για πρόσθετα, πέρα από τις διατάξεις του παρόντος Κανονισμού, μέτρα ασφάλειας - προστασίας ή ορθολογικής εκμετάλλευσης, τα οποία πρέπει, μετά την κοινοποίησή τους, να εφαρμόζονται, ανάλογα με την περίπτωση, από τους εκμεταλλευτές ή εργολάβους ή Διευθυντές ή λοιπά στελέχη της ιεραρχίας του έργου. Σε περίπτωση που τα μέτρα απαιτούν τροποποίηση υφισταμένων εγκρίσεων (περιβαλλοντικών όρων, τεχνικής μελέτης κ.λ.π.) ενημερώνεται, παράλληλα με τους υπόχρεους για την εφαρμογή τους, και η αρμόδια Υπηρεσία καθώς και η αδειοδοτούσα αρχή.

Άρθρο 4: Γενικές υποχρεώσεις εκμεταλλευτή και εργοδότη

Παρ. 1: Ο εκμεταλλευτής μεταξύ των άλλων, έχει και τις παρακάτω υποχρεώσεις:

β) Να καταρτίζει και να υποβάλλει στην αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΕΚΑ, πριν από την έναρξη μεταλλευτικών ή λατομικών εργασιών σε νέο έργο ή και νέο μέρος του έργου, το οποίο δεν είχε περιληφθεί στην αρχική μελέτη, τεχνική μελέτη του έργου ή μέρους του έργου, που οι προδιαγραφές της καθώς και η διαδικασία για την έγκρισή της, αναφέρονται στα άρθρα 101 και 102. Τα κριτήρια που γενικά πρέπει να ικανοποιούνται στις παραπάνω μελέτες είναι, η οικονομία του κοιτάσματος, σε συνδυασμό με την ασφάλεια των εργαζομένων, των εργασιών και των εγκαταστάσεων καθώς και με την προστασία του περιβάλλοντος και γενικότερα, η ελαχιστοποίηση του κοινωνικού κόστους στα πλαίσια των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης.

δ) Να φροντίζει για την τήρηση στο έργο του ενημερωμένων, ανάλογα με το ρυθμό εκτέλεσης των εργασιών, χαρτών και σχεδιαγραμμάτων, καθώς και όλων των στοιχείων προόδου των εργασιών με τα σχετικά αποτελέσματα. Τα στοιχεία αυτά θα τίθενται, κάθε φορά, στη διάθεση των αρμόδιων Υπηρεσιών του ΥΠΕΚΑ.

ΜΕΡΟΣ Β΄. Ασφάλεια επιφάνειας

Άρθρο 85: Χωροθέτηση μεταλλευτικών και λατομικών εργασιών

Παρ. 1. Στην εκπόνηση της τεχνικής μελέτης του άρθρου 4 για μεταλλευτικές ή λατομικές εργασίες **κάτω από** ή κοντά σε, οικήματα, έργα δημόσιας ωφέλειας, πυλώνες ή στύλους γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος ή τηλεπικοινωνιών, ανεμογεννήτριες, περιοχές αρχαιολογικού ή τουριστικού ενδιαφέροντος ή φυσικού κάλους, καθώς και στην διάρκεια της εκτέλεσής τους πρέπει να προβλέπονται και να λαμβάνονται, μεταξύ των άλλων και ειδικά μέτρα προστασίας των πιο πάνω περιοχών ή κατασκευών.

Παρ. 6. Για τη χωροθέτηση των υπόγειων εργασιών, **πρέπει να γίνεται κατάλληλος σχεδιασμός** στην τεχνική μελέτη του άρθρου 4, καθώς και εκτέλεσή τους **ώστε** ανάλογα με την έκταση του κοιτάσματος, τα μηχανικά χαρακτηριστικά των πετρωμάτων, τη μέθοδο για την υπόγεια εκμετάλλευση και το βάθος των εργασιών, **να μη δημιουργούνται επιπτώσεις στην επιφάνεια (π.χ. ρωγμές, καθιζήσεις, κατολισθήσεις).**

Άρθρο 86: Γενικά μέτρα για την ασφάλεια της επιφάνειας

Παρ. 1. Στη διάρκεια λειτουργίας κάθε έργου, πρέπει να λαμβάνονται όλα τα μέτρα για την ασφάλεια και προστασία της επιφάνειας και γενικότερα του περιβάλλοντος χώρου, που προβλέπονται στην τεχνική μελέτη του άρθρου 4.

Αν ωστόσο στην εξέλιξη του έργου, αρχίζουν να δημιουργούνται επιπτώσεις στην επιφάνεια (π.χ. ρωγμές, καθιζήσεις, κατολισθήσεις), που δεν είχαν προβλεφθεί στη μελέτη ή που ο τρόπος αντιμετώπισής τους δεν αποδείχτηκε αποτελεσματικός, πρέπει άμεσα η Δ/ση του έργου να πάρει πρόσθετα μέτρα ασφάλειας (διακοπή εργασιών απομόνωση περιοχής, απομάκρυνση του προσωπικού, έναρξη μετρήσεων με κλισιόμετρα, κ.λ.π.), και να ειδοποιήσει την αρμόδια Επιθεώρηση Μεταλλείων .

Παρ. 7. Η ευθύνη του εκμεταλλευτή για την ασφάλεια της επιφάνειας, συνεχίζεται και μετά το τέλος του έργου, μέχρι τη συμμόρφωση με τα μέτρα που θα καθορίσει η αρμόδια Επιθεώρηση Μεταλλείων.

Παλιές μεταλλευτικές ή λατομικές εκσκαφές, πρέπει να προστατεύονται σύμφωνα με τα παραπάνω, από τον εκμεταλλευτή ή στην περίπτωση που δεν υπάρχουν μεταλλευτικά ή λατομικά δικαιώματα, από τον ιδιοκτήτη του εδάφους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ XI. Ατυχήματα - δυστυχήματα

Άρθρο 96: Ορισμοί

1. Ατύχημα σε κάθε έργο, θεωρείται κάθε τραυματισμός ανθρώπου που προέρχεται, από όποια αιτία στη διάρκεια της εργασίας ή λόγω της λειτουργίας του έργου ή γενικότερα λόγω της μεταλλευτικής ή λατομικής δραστηριότητας, ακόμα και μετά τη διακοπή της λειτουργίας του έργου και μέχρι τη λήψη των μέτρων του άρθρου 86 παρ. 7 εδ. α'.

Ατύχημα επίσης θεωρείται και κάθε βλάβη ή καταστροφή μέρους του έργου ή γειτονικού έργου που ανήκει σε άλλον εκμεταλλευτή, που οφείλεται στις αιτίες που αναφέρονται στο παραπάνω εδάφιο και επιφέρει προσωρινή διακοπή λειτουργίας ή εκμετάλλευσης ή χρήσης τους.

2. Δυστύχημα χαρακτηρίζεται το, σύμφωνα με την παρ. 1 εδ. α' αυτού του άρθρου, συμβάν που επιφέρει σοβαρό τραυματισμό ή ακρωτηριασμό ή θάνατο ατόμου.

Δυστύχημα επίσης χαρακτηρίζεται και κάθε, σύμφωνα με την παρ. 1 εδ. β' αυτού του άρθρου, σοβαρή βλάβη ή καταστροφή, που επιφέρει μακροχρόνια διακοπή της λειτουργίας ή εκμετάλλευσης ή χρήσης των έργων.

Άρθρο 99: Ειδικά καθήκοντα Επιθεώρησης Μεταλλείων

1. Ο Επιθεωρητής μεταλλείων, μόλις ειδοποιηθεί για το συμβάν, αποφασίζει, το συντομότερο δυνατό, για τη διενέργεια ή μη, σχετικής πραγματογνωμοσύνης.

Σε κάθε περίπτωση, ο Επιθεωρητής, το συντομότερο δυνατό, πρέπει να ειδοποιήσει και να δώσει σχετικές οδηγίες στη Δ/νση του έργου και στην επιτόπια Αστυνομική Αρχή που οφείλει, στη συνέχεια, να ενημερώσει αντίστοιχα και τους λοιπούς ανάλογα με την περίπτωση ενδιαφερόμενους (π.χ. ιδιοκτήτες γειτονικών χώρων, άλλες τοπικές ή δημόσιες αρχές, οικογένειες παθόντων) και να πάρει τα προβλεπόμενα από το άρθρο 98 μέτρα.

2. Οι πραγματογνώμονες που ορίζονται, σύμφωνα με τα παραπάνω οφείλουν, το συντομότερο δυνατό και το πολύ μέσα σε 10 μέρες, να μεταβούν στον τόπο του συμβάντος και να εξετάσουν και να διερευνήσουν κάθε σχετικό στοιχείο. Ειδικά σε περίπτωση δυστυχήματος η παραπάνω προθεσμία δεν μπορεί να ξεπερνά τις πέντε μέρες.

3. Οι πραγματογνώμονες αμέσως μετά την επιστροφή στην έδρα τους, οφείλουν μέσα σε 15 μέρες, να συντάξουν και να υποβάλουν στην Επιθεώρηση Μεταλλείων, σχετική έκθεση πραγματογνωμοσύνης.

Αντίγραφο της πιο πάνω έκθεσης, πρέπει να διαβιβάζεται, μέσα σε 5 μέρες από την υποβολή της, στον αρμόδιο εισαγγελέα και την αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΕΚΑ, μαζί και με τις τυχόν απόψεις της Επιθεώρησης Μεταλλείων περιοριστικά μόνο σε ότι αφορά τα συμπεράσματα και την κατανομή ευθυνών.

4. Σε περίπτωση δυστυχήματος, η λειτουργία ή εκμετάλλευση ή χρήση μέρους έργων, χώρων, κτισμάτων, εγκαταστάσεων κ.λ.π. **που έχει διακοπεί, μπορεί να επαναληφθεί μόνο όταν:**

α) Σταλεί ειδοποίηση από την Επιθ/ση μεταλλείων ότι δεν πρόκειται να ακολουθήσει διενέργεια πραγματογνωμοσύνης.

β) Δεν εμφανιστούν, παρά την ειδοποίηση για διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, μέσα στο προβλεπόμενο από την παρ. 2 εδ. α' αυτού του άρθρου χρονικό διάστημα, οι πραγματογνώμονες.

γ) Έχει πραγματοποιηθεί, σε κάθε περίπτωση η λήψη μέτρων για την ασφαλή λειτουργία ή εκμετάλλευση ή χρήση τους.

5. Στοιχεία των ατυχημάτων δημοσιοποιούνται με σκοπό την ευαισθητοποίηση των ενδιαφερομένων στην πρόληψη αντίστοιχων συμβάντων.

Γ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Από την σύγκριση της υφιστάμενης κατάστασης με αυτήν που υπήρχε τη χρονική περίοδο που εγκρίθηκαν οι Μελέτες (Τεχνική και Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων), δηλαδή πριν από την έναρξη της λειτουργίας του Έργου διαπιστώνεται ότι, **στην επιφάνεια που καταλαμβάνει ο οικισμός υπήρχε ήδη επικίνδυνη επιβάρυνση της κατάστασης πριν από την έναρξη εργασιών εκμετάλλευσης κάτω από τον οικισμό από την Ελληνικός Χρυσός.**

Το έτος 2002 υπήρχαν 24 σπίτια του οικισμού Στρατονίκης με ρωγμές, ενώ σήμερα αυτά είναι άνω των 200. Το ΤΕΜ, όπως και το σύνολο των εμπλεκόμενων υπηρεσιών έχουν διαπιστώσει ότι το φαινόμενο (ρωγμές σε σπίτια και δημόσιες υποδομές, πτυχώσεις στους δρόμους κ.λπ.) είναι κλιμακούμενο με την πρόοδο του έργου, με αποτέλεσμα **κτίσματα να καθίστανται επισφαλής και η διαβίωση των κατοίκων στον οικισμό να καθίσταται απρόβλεπτα επισφαλής,**

- Η συσχέτιση της επικίνδυνης αυτής κατάστασης στον οικισμό με τη μεταλλευτική δραστηριότητα που διενεργείται κάτω από οικισμό είναι **αδιαμφισβήτητη και προφανής.**
- Από την εκμεταλλεύτρια εταιρεία **δεν λαμβάνονται** όλα τα μέτρα για την ασφάλεια και προστασία της επιφάνειας και γενικότερα του περιβάλλοντος χώρου, που προβλέπονται στην τεχνική μελέτη του άρθρου 4.
- Από την εκμεταλλεύτρια εταιρεία:
  - είτε **δεν έγινε, όπως όφειλε, κατάλληλος σχεδιασμός ώστε να μη δημιουργούνται επιπτώσεις στην επιφάνεια (π.χ. ρωγμές, καθιζήσεις, κατολισθήσεις)**. (παρ. 6, άρθρο 85 του Κ.Μ.Λ.Ε.),
  - είτε, **παρά το σχεδιασμό, αυτός απεδείχθη στην πράξη αναποτελεσματικός και ανεπαρκής,**
  - είτε **παρά τον ορθό σχεδιασμό, αυτός δεν εφαρμόστηκε στην πράξη ποτέ.**
- Συνεπώς, εμπίπτει στην περίπτωση διακοπής εργασιών του άρθρου 86 ΚΜΛΕ, επειδή:
  - **στην εξέλιξη του έργου, άρχισαν να δημιουργούνται επιπτώσεις στην επιφάνεια (π.χ. ρωγμές, καθιζήσεις, κατολισθήσεις), που δεν είχαν προβλεφθεί στη μελέτη ΚΑΙ**
  - **ο τρόπος αντιμετώπισης των επιπτώσεων στην επιφάνεια δεν αποδείχτηκε αποτελεσματικός,**

Σύμφωνα με όλα τα αναφερόμενα ανωτέρω για την εξέλιξη/επιδείνωση του “φαινομένου” και τις προαναφερθείσες διατάξεις:

1. Επιβάλλεται και πρέπει **να διαταχθεί άμεσα από το ΤΕΜ-ΣΕΒΕ διακοπή εργασιών, αφού στην εξέλιξη του έργου δημιουργούνται επιπτώσεις στην επιφάνεια (π.χ. ρωγμές, καθιζήσεις, κατολισθήσεις), που δεν είχαν προβλεφθεί στη μελέτη ή/και που ο τρόπος αντιμετώπισής τους δεν αποδείχτηκε αποτελεσματικός.** (παρ. 1, άρθρο 86 του Κ.Μ.Λ.Ε.).
2. Στην περίπτωση διακοπής του έργου λόγω επιπτώσεων στην επιφάνεια (π.χ. ρωγμές, καθιζήσεις, κατολισθήσεις), μπορεί να επαναληφθεί η λειτουργία του, μόνο όταν «έχει πραγματοποιηθεί, σε κάθε περίπτωση η λήψη μέτρων για την ασφαλή λειτουργία ή εκμετάλλευση ή χρήση τους». (παρ. 4, άρθρο 99 του Κ.Μ.Λ.Ε.). Θα πρέπει να γίνει τροποποίηση των εγκεκριμένων Μελετών (Τεχνικής και Μ.Π.Ε.) με την πρόβλεψη πρόσθετων μέτρων κλπ, και μέχρι της εγκρίσεώς των (Μελετών) θα πρέπει να έχει διακοπεί κάθε εργασία κάτω από τον οικισμό.
3. Η πιθανή επίκληση του ενδεχομένου ότι πρώην εκμεταλλευτής ή/και άλλοι επιβαρυντικοί παράγοντες ευθύνονται για την παρούσα κατάσταση, αντικρούεται από το γεγονός ότι η **διενέργεια εργασιών εκμετάλλευσης τώρα, κάτω από τον οικισμό, ευθύνεται για την**

εκδήλωση των επιπτώσεων. Δηλαδή η γενεσιουργός αιτία μπορεί να προϋπήρχε αλλά σε λανθάνουσα κατάσταση, η οποία εκδηλώνεται με την έναρξη των εργασιών εκμετάλλευσης κάτω από τον οικισμό, με την χρήση εκρηκτικών. Και σε αυτήν την περίπτωση, θα πρέπει να διακοπεί κάθε εργασία κάτω από τον οικισμό, μέχρι να εγκριθούν οι νέες Τροποποιημένες Μελέτες στις οποίες θα πρέπει να γίνεται πρόβλεψη πρόσθετων μέτρων για την αποφυγή επιπτώσεων στην επιφάνεια.

Η εξόρυξη κάτω από τον οικισμό έπρεπε να έχει διακοπεί, κατά το άρθρο 86 ΚΜΛΕ, από τις πρώτες ρωγμές που εμφανίστηκαν στα σπίτια της Στρατονίκης 18 χρόνια πριν.

Η “διερεύνηση των αιτιών” και η σύνταξη μελετών ενώ η εξόρυξη συνεχίζεται και η ήδη επικίνδυνη κατάσταση επιδεινώνεται, είναι κατά την άποψή μας “προφάσεις εν αμαρτίαις”.

Εάν η Υπηρεσία σας συνεχίσει να επιτρέπει τη συνέχιση της δραστηριότητας κάτω από τον οικισμό, τότε θα πρέπει να βεβαιώσει ότι οι επιπτώσεις στην επιφάνεια δεν σχετίζονται με την λειτουργία του έργου και να εγγυηθεί για την ασφάλεια των κατοίκων και των κτισμάτων. Στην δε εκδήλωση κάθε περαιτέρω επιβάρυνσης ή ζημιάς ή ατυχήματος οιασδήποτε μορφής, η Υπηρεσία σας θα είναι ευθέως υπεύθυνη και υπόλογη.

Παρακαλούμε για τις ενέργειές σας.

Με τιμή,
Για το ΠΜΔ
Τόλης Παπαγεωργίου